

NOTITIE

Aan MT/Dagelijks/Algemeen Bestuur DG&J ZHZ
Van Reimke Willemze (manager) & Lidewij Bosch (beleidsmedewerker)
Datum 28 september 2022
Onderwerp Afspraken Lijkschouw regio Zuid-Holland Zuid

Karel Lotsyweg 40
Postbus 166, 3300 AD Dordrecht

078 770 8500
info@dgjzhz.nl
www.dienstgezondheidjeugd.nl

1. Introductie

Vanuit de Wet op de Lijkbezorging is de gemeente verantwoordelijk voor lijkschouw. Al jarenlang wordt dit in de regio ZHZ uitgevoerd door forensisch artsen van de FARR. Anders dan in de rest van het land is forensische geneeskunde in de regio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid geen taak van de GGD. Tijdens periodiek overleg tussen de FARR en de DG&J ZHZ is gesproken over de samenwerking tussen FARR en gemeenten. Geconstateerd is dat de juridische inbedding van de samenwerking tussen FARR en gemeenten ontbreekt: contracten zijn niet afgesloten en afspraken zijn nooit geformaliseerd. De DG&J wil een faciliterende rol vervullen bij het tot stand brengen van formele afspraken. In deze notitie wordt dit probleem toegelicht en wordt het dagelijks/algemeen bestuur geïnformeerd over het vervolgproces.

2. Wat is forensische geneeskunde?

In grote lijnen bestaat de Forensische Geneeskunde uit 3 deelgebieden met verschillende opdrachtgevers:

- *Medische Arrestantenzorg* -> dit is de medische zorg voor ingesloten en op het politiebureau (denk daarbij met name aan intoxicatie, verwondingen, psychiatrie). Uitvoering van de medische arrestantenzorg vindt plaats in opdracht van de politie.
- *Forensisch Medische Expertise (FME)* -> verzamelen sporen en bewijsmateriaal in verschillende situaties (o.a. DNA afname, bloedafname bij drugs en alcohol in het verkeer) en letselonderzoeken (o.a. bij kindermishandeling in opdracht van Veilig Thuis), onderzoek bij zedenslachtoffers. Forensisch Medisch Expertise wordt ingezet in opdracht van politie en justitie.
- *Lijkschouw* -> wanneer een behandelend arts niet overtuigd is van een overlijden ten gevolge van een (spontane) ziekte, wordt de forensisch arts ingeschakeld voor de schouw. Uitvoering van de lijkschouw vindt plaats in opdracht van gemeenten (wettelijk belegd in de Wet op de Lijkbezorging).

3. Landelijke ontwikkelingen Forensische geneeskunde

De Forensische Geneeskunde is volop in ontwikkeling, zowel op inhoudelijk als organisatorisch vlak:

- Inhoudelijk worden er steeds hogere kwaliteitseisen gesteld (het is nu een 3-jarige specialisten opleiding). Ook worden er op inhoudelijk vlak taken toegevoegd (zoals zedenonderzoeken bij minderjarigen en letselonderzoek bij kindermishandeling). Tevens worden taken uitgebreid (mogelijkheid tot inzet toxicologisch en radiologisch onderzoek als onderdeel van de schouw).
- De organisatorische ontwikkelingen worden deels beïnvloed door de inhoudelijke ontwikkelingen; zo heeft de oprichting van de specialistenopleiding geleid tot een periode waarin geen instroom van forensisch artsen is geweest. Dit heeft, samen met de uitstroom van de vergrijsde populatie, geleid tot een groot tekort aan forensisch artsen in Nederland. Het niet meer kunnen leveren van de diensten wordt vanaf zomer 2022 concreet in diverse regio's. Ook het werkgeverschap van de GGD staat in veel regio's ter discussie vanwege de inhoud van het werk en hoe dit 24/7 uitgevoerd moet worden.
- In 2017 is via een kamerbrief door de Commissie Hoes gesteld dat voor Forensisch Medisch Onderzoek een 'overheidsprerogatief' geldt, evenals voor Forensische lijkschouw. Dat wil zeggen dat een taak voorbehouden is aan een overheidsinstantie. Als reden is genoemd dat Forensisch medisch onderzoek ten dienste staat van de in ons rechtssysteem aan de overheid voorbehouden strafrechtelijke opsporing en vervolging van overtredingen en misdrijven (dit geldt niet voor Medische arrestantenzorg). De Commissie heeft aanbevolen het overheidsprerogatief voor het forensisch medisch onderzoek uit te werken en het resultaat in regelgeving te verankeren. Deze wettelijke verankering heeft nog niet plaats gevonden.

4. Uitvoering door de FARR

- In de meeste regio's worden de taken op het gebied van Forensische geneeskunde uitgevoerd door de GGD. In de politie eenheid Rotterdam (regio RR en ZHZ) wordt dit echter volledig uitgevoerd door een particuliere organisatie, namelijk de FARR. Dit is vanuit de politie organisatie (2002) zo ontstaan in de regio Rijnmond; 5 politieartsen hebben de FARR destijds opgericht. In 2010 zijn, via een aanbestedingstraject, ook alle forensisch medische taken van de toenmalige politieregio Zuid-Holland Zuid bij de FARR terechtgekomen. Verder doet de FARR momenteel ook alle zedenonderzoeken voor de politie eenheid Den Haag.
- De FARR is een kleine particuliere organisatie, volledig gericht op de Forensische Geneeskunde. Er werken nu ongeveer 26 mensen, waarvan 20 artsen (15 FA). In de gehele politie eenheid Rotterdam (dus inclusief Zuid-Holland Zuid) worden ongeveer 2000 lijkschouwen per jaar door de FARR uitgevoerd.
- Op veel onderwerpen loopt de FARR voor op de andere regio's en/of heeft de FARR minder te maken met de landelijke problematiek. Het is een wendbaar, goed georganiseerd en gedreven team. Wel kan het gestelde overheidsprerogatief een uitdaging vormen rondom de bedrijfsvoering van de FARR. Om, zo nodig direct, te kunnen anticiperen is de dialoog tussen GGD RR en GGD ZHZ met de FARR geïntensiveerd. In januari 2022 is een samenwerkingsovereenkomst getekend door deze 3 partijen. In deze overeenkomst is door partijen de intentie uitgesproken dat de FARR de werkzaamheden voor de politie eenheid Rotterdam blijft uitvoeren, ook die werkzaamheden die voortkomen uit tijdelijke en structurele subsidiestromen vanuit het Rijk. Verder is afgesproken dat de FARR in plaats van de GGD RR en GGD ZHZ deelneemt aan landelijke overleggen over forensische geneeskunde. De betrokken partijen hebben geconcludeerd dat de manier waarop de FG is georganiseerd in deze regio goed geregeld is en dat het niet wenselijk is dit anders te organiseren of bij de GGD te beleggen.

5. Problematiek GGD ZHZ

Belangrijke ketenpartners voor de FARR zijn de individuele gemeenten: voor hen voert de FARR de gemeentelijke lijkschouw uit. Iedere maand worden de facturen hiervoor vanuit de FARR naar de individuele gemeenten gestuurd en vervolgens door de gemeenten betaald. Dit wordt al jaren zo gedaan, maar gebleken is dat er geen formele overeenkomst is tussen de FARR en de individuele gemeenten. De juridische inbedding die ontbreekt, is:

- De colleges hebben de FARR niet formeel aangewezen als lijkschouwer, zoals bedoeld in artikel 4 van de Wet op de lijkbezorging.
- Er zijn geen mandaatbesluiten waarin de gemeente de uitoefening van de bevoegdheid tot benoeming van de gemeentelijke lijkschouwer voor individuele artsen in dienst bij de FARR mandateert aan de FARR.
- Er zijn geen contracten tussen de FARR en gemeenten, waarin de afspraken omtrent de uitvoering van de lijkschouw zijn vastgelegd.

Wenselijk is om de uitvoering van de gemeentelijke lijkschouw vast te leggen in een contract tussen FARR en gemeenten. In dit contract zou de FARR graag de volgende punten opgenomen zien:

- Uitvoering belegd bij de FARR
- Registratie gemeentelijk lijkschouwers belegd bij de FARR
- De taken die rondom de lijkschouw door de FARR worden uitgevoerd in opdracht van gemeente
- Tarieven
- Facturatie afspraken

6. Rolverdeling

De DG&J ZHZ ziet voor zichzelf een faciliterende rol bij het tot stand brengen van afspraken tussen FARR en gemeenten en wil gemeenten en de FARR ondersteuning bieden; strategie is dat FARR en gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor het maken van onderlinge afspraken in dit proces. Niet is uit te sluiten dat bij toekomstige ontwikkelingen de GGD wel een verantwoordelijkheid krijgt bij de Forensische Geneeskunde.

7. Vervolgproces

Vervolgproces is dat de FARR na agendering van de problematiek in het Algemeen Bestuur (17 november) een brief verstuurt aan het college van B&W van elke afzonderlijke gemeente in de regio DG&J ZHZ met het verzoek om tot uitwerking van afspraken te komen.